

„Плач на озках Бабіленскіх.“

Рэзон Маскоўскага Камітэту Дапамогі, на які контр-рэвалюцыйны ўскладла шмат надзеяў, у зьвязку з рознагалоссямі паміж „саюзнікаў“ па пытаньні аб адносінах к Савецкай Расеі парадзіў надта сумныя й нават цёмныя думкі ў стане бела гвардыі. Яе ваяцкія крыжы ўсе болей і болей прышываюць к сабе плаксавыя ноты, так што часта яны напамінаюць хутчэй „плач на рэках Бабіленскіх“, чым здыкланьні да бойкі. Асабліва моцна безнадзейнасьць становіцца белагвардзейцаў адбляса на іх строю Савінкаў.

Месяць паўтара таму н зад у яго артыкулах гучэлі іншыя ноты.

Памятуецца перадавіц яго газэты „Свабоды“ пад загалоўкам „Смерць“, дзе ўрачыста абьяшчалася аб зьнішчэньні Савецкай улады аб арышце Троцкага і іншым глупстве. За перадавідай па пятак ішоў артыкул самаго Баріса Савінкава пад назвай „Троцкія Рэвалюцыя“ у якім утвар сьвім вядомым тонім закляк „у свіх сброў быць гатовымі к „рэцый рэвалюцыі“, момант для якой, вось, ужо наступіў. Тады у яго яшчэ ня ўкралі 85 мільёнаў рублёў, і настроі былі лепшыя. Пэслушаем, што ён цяпер у артыкуле „О союзниках“. Нават на „саюзнікаў“ ён згубіў усякую веру:

„Клі я чытаю адозвы „саюзнікі спасіце Расею“ ці „Саюзнікі, вывісьце нас ад камуны“ мне робіцца сорамна. Першае, я ня ведаю да каго зьвернуты гэтыя адозвы. Саюзнікаў, у ранейшым сэнсе гэтага слова, ня існуе. Вайны ніхто не вядзе. Шляхі „саюзнікаў“ разыйшліся. Палітыка Францыі зусім ня згодна з палітыкай Англіі, а палітыка Англіі ня згодна ў свой народ з палітыкай Італіі Амэрыкі ці Японіі. Да каго ж зьвяртаюцца гэтыя адозвы? Першае, я адмаўляюся зразумець, чому Францыя, ці Англія ці Амэрыка ці як я небудзь іншыя з суседніх дзяржаваў павінны „спасіць і вызваліць“ Расею? Што дасць мне маральнае права вымагаць ад Францыі ці Польшчы, каб яны вярталі з саветамі і ці кштам іграмадных ахвэр утрымлівалі белагвардзейскія войскі? Больш таго, я гэтак не жадаю.“

Савінкаў мае толькі нях. Ён вядзе, стаў адчуваць, што патроны пачынаюць вымагаць утрыманьня

грамады бжорлівак белагвардзейцаў і спышаецца заявіць „я сам не жадаю.“ Каб ставаць гэта, ён стараецца прыняць н-вінны й пекны тон. Але краз у гэтым тоне, і прабіваецца ясна той „плач на рэках Бабіленскіх“, які ўсё больш абхватае белагвардзейскі лагер. Савінкаў да гэта піша:

„Не даю ўжоз гэі прычыны, што практыка паказала, што ні французы, ні ангельцы, ні чэхі, ні нават палякі ня ўстахаюць і да Масквы і што ўсялякі ўзброеныя ўмешка чужаземцаў у нашы ўнутраныя справы толькі ўзмацняюць намуку. Ці ж ня сьведчыць горкае спроба Калчака, Дзівікіна, Урангеля, што нават оотні міліянаў франкаў і нават найлепшае ўзброеныя ня могуць даць жадамай паведы. Со перамагае ў рэвалюцыі ня той, хто блгацей, а той, хто блжэй к народу, а яго запырд к марэдкам жадаючым. Навошта ж влоў калчака на падмогу ворагаў, калі тры гады грмадзельскай вайны добра паказалі неспрабнасьць і нежаданнасьць гэтай дапамогі?..“

І ўсе адозвы, усе мільёны, усе мільярды, а гэны больш аб чужаземцы той ому мне, расейцу, здаюцца не патрэбнымі, сорамнымі, і нават сьмешнымі.“

Напэскулдуўшы на працягу трох гадоў, учыніўшы шмат бяды і пакут расейскаму працоўнаму народу, уладарышы сабе з ног да галавы гэтымі мільёнамі і мільярдамі аб мільярудах, прасідуць па чарзе ўсім капіталістам аэвту, у які толькі было жадаваць пэрадукаў даваць яму грошы. Сьвіжы цяпер зачулае, што яму сорамна і омішна. Позна оахвалдуўся. Той гразі, крыві і злачывстваў, якія знаходзіліся на ім на працягу трох гадоў яго „трэці“, дывіць цютныя олова. Але і цяпер Савінкаў, оудкушы сабе ў грудзі і заўважыць, што му сорамна, да зможа вылезці з таго белага, у якое яго зацягнулі яго ж уласныя „сервы“. Ён усе яшчэ опаздзееца, што шчосьне влоў пэравецца к яму. І у жадае на гэта, ён піша:

„Возьмем прыклад з нашай брытоў палкаў. Прэчымтум, як яны імгаліся за Польшчу і ўмацняюць думак, і вл будзем мільца аб оаеаельні.“

Відаць, влішні патрэба Савінкаў

узе яшчэ спалаяецца, што „сабры Расей—дзяляк“, яго „браты, як дак заве, дадуць яму што небудзь. Нахай павуецца з ім! Гэтыя пэрдункі бруднейшы м яго ня зра-

бляць, бо больш бруднейшым, як сам оябе ён наока у овам „плач на рэках Бабіленскіх“, зрабіцца немагчыма.

A. B

Вакол дапамогі галадуючым.

Нансен ў Лізе Нацыяў.

На пасяджэньні Савету Лігі Нацыяў 8 верасьня выступіў Нансен. Ён назваў няшчасце, у якім апынулася Расея, адной з самых вялікіх бед, якія калі небудзь адбываліся ў Эўропе. Пасьля Нансен рашуча выступіў на абарону Савецкага правіцельства, якому, па яго словах, пры правядзеньні кампаніі дапамогі можна зусім даверыць, пасьля зробленай ім, Нансенам, удачнай спробы ў справах ваеннай кампаніі ў Расеі. Патрэбна як найхутчэй дапамагчы, іначай да каляд усе дзеці Паволжа паўміраюць. Па вылічэньню Нансена лік галадуючых ў Расеі даходзе да 30 мільёнаў.

Нансен аб дапамозе.

БАРДО, 10-9. На пасяджэньні Лігі Нацыяў Нансен паведаміў, што правіцельствы Швэцыі, Нарвэгіі, Даніі, Эстовіі, Латвіі, Літвы і Нямецчыны ўжо адправілі харчы галадуючым Расеі. У зьвязку з патрэбай зрабіць Расеі больш запраўдную дапамогу, не чакаючы зімы, калі пельга будзе карыстанца вадзяным шляхам, Нансен прапанаваў пасяджэньню Лігі Нацыяў прыняць вось якія меры: 1) перадаць пытаньне дапамогі галадуючым Расеі ў Камісію, 2) зьвярнуцца з тэрміновым прапанаваньнем да розных дзяржаваў адчыніць для Расеі крэдыт, 3) прапанаваць савету Лігі Нацыяў узлажыць нагляд над выпаньнем справы па дапамозе на прадстаўнікаў Лігі Нацыяў.

Дапамога чырвонага крыжа.

Бэрлін, 10. 9. У тэлеграме, якая адпраўлена была прэзыдэнту Вярхоўнага Савету Брытану, Адор, паведамляючы аб утварэньні Нансенам згоды з Савецкім правіцельствам, просіць сазонныя правіцельствы адпусціць у крэдыт 2 мільёны фунтаў стэрлінгаў на справу дапамогі Расеі. Чырвоны крыж, па заяве Лора, пракарыстаны дзеле прымушэньня Савецкага правіцельства прызнаць ранейшыя расейскія даўгі.

Кляпоты аб дзецях.

У Сібірскім павеце зроблен падлік сялянскіх дзяцей для выдачы харчоў. Сяляне вельмі абрадаваліся, даведаўшыся, што іх дзеці ня будуць галадаваць.

Ноўгарад. З Сібірску прыехаў поезд, які прывёз 512 дзяцей. Дзеці, як відаць добра харчаваліся, бо маюць здаровы выгляд.

М.ж.-Ноўгарад. З Лукаянава прыяжджае і эшалон з дзецьмі.

Грашовая дапамога галадуючым.

Грамадзяне маленькага недадаючага гораду Мізядзінска сабралі для галадуючых 3 мільёны рублёў. Арганізаваны Цьвярскім камітэтам партыі надзельнік даў 1 з паловай мільёнаў рублёў, латарэя—4 мільёны. Новаторжаккая павятова-гарадзкая міліцыя адлічыла 1 з паловай мільёнаў. У Палтаўскую губерскую камісію дапамогі галадуючым па 7-е верасьня прыслана 21 мільён рублёў, у Наўгародскую па 7-е верасьня—30 мільёнаў і камісію Губэрн. Прафэсыян. Саюзаў—9 мільёнаў. У раённую камісію у Ніжнім-Ноўгарадзе па 3-е верасьня—9 мільёнаў, у Саратаўскую—4 міль. Пянадзельнікі працоўнікаў мастацтва далі 11 мільёнаў, гэтакімі панядзельнікмі маюць надзею грашовы запас дзіцячай хаты лавесьці да 50 мільёнаў. Казанскія камісіі атрымала 7 з паловай мільёнаў, Тагнрогская—165 мільёнаў рублёў.

Змаганьне з голодам.

Дзіцячы прытулак ў галадуючых мясцовых перапоўнены да апошняй магчымасьці. Прымаюцца сьвіжы тэрабавы тры дзеці разгублены прытулку. З Сібірскіх у Ноўгарад адправілі поезд з 500 дзецьмі. З Саратаў адпраўлена 500 дзяцей у Віцебск. З паміжскай камуні адправілі поезд з дзецьмі ў Царскае.

Забастоўна металістаў

ВЕНА, 11. 9. З М дрэду паведамаюць, што 15-га оаечай рабочых забастоўка ў Вільбэсе абнавацілі забастоўку.

Гутарка з гэн. Броусілавым.

Бэрлінская газэта „Новы шлях“ у сваім нумары ад 29-га жнівня змяшчае гутарку свайго маскоўскага карэспандэнта з генэралам Броусілавым. У гэтай гутарцы ён паведаміў і мат цікавага з яго жыцьця пасьля вьхату з арміі. Між іншым ён сказаў вельмі што:

„Для мяне клябскі пераварот ня быў вечакавым. Я быў пэвен, што гэты пераварот вямінуць, бо рэвалюцыя мае свой гістарычны шлях, свае пераходныя пункты, якім я і лічу клябскі пераварот.“

У часе вудчых сабў гэтага перавароту я быў ранен у нагу артылерыйскім снарадам, які заляцеў у маю кватэру. Дзума асколкамі гэтага снараду мая права яга была разбьта, як пасьля выявілася на 14 частак. Я быў перавасен спачатку ў ніжэйшы паверх дому, дзе мне была зроблена першаа дапамога фэльдшарам і сястрой міласэрдыі бальшавіцкіх войск, а пасьля на нісках я быў перавасен у шпіталь, дзе мне была зроблена добраа сэрвіза. Са шпіталью на другі дзень я быў перавасен у лячэбніцу доктара

Рудыёва, дзе мне была зроблена апэрацыя, і дзе я прэляжаў каля 8-мі месяцаў.

Аб маім якім бы то ні было ўдзеле ў палітычным жыцьці краю, сязуючы, не магло сыць і гутаркі. У гэты жа час да мяне дэходзілі самыя бестэловыя чуўкі аба мне: то мяне рабілі камандуючым чырвонымі войскамі, то белямі, часта указывалі, што я адначасна жыву ў велькіх пунктах, якія знаходзіліся дэлёка адзін ад аднаго.

У жнівні 1918 года я быў заарыштаваны і завезены ў Крымск, дзе прасіў два месяцы.

Пэвінен адзначыць, што ў ўвесь час свайго жыцьця ў Крымлі я ня мог жаліцца на кемсьве ўтрыманьне, ці на блэгія адносіны да мяне—наадварот, са мной сылі шчыврлі, і чэрвоаармейскі да мяне адносіліся вельмі добра.

Калі я даведаўся аб жадавіні Савецкага правіцельства сабраць асобную нараду з вопытных ваенных людзей і вьдатнейшых грамадзянскіх дзеячоў для ўстройства тылу чэрвоаа арміі, я вельмі ахвотна

зьявруўся з пісьмом да быўшага тагда начальніка ўсераёйскага галаўнага штабу Ратэля, падкрэсліўшы карысьць ад гэтай нарады пры ўмове, каб гэта нарада ні ў якім выпадку і ні пры якіх варунках ня ўмешывалася ў апартаўныя справы і ў чым-коледы шкодзіла ініцыятыве вьшйшага ваеннага камандаваньня.

Я пяпер лічу, што вьявляць усьпешна можна толькі пры ўмовах адзінаўладства ў арміі.

Дзеле ўмаценьня арміі, вьдавочна, быў патрэбен адвальняючы лік сьвядомага камандавага саставу. Са згоды і поўнага ўхваленьня Наюднага Камісара па ваенных справах, асобна варада зьяврулася з адозвай, якая заклікала ўсіх быўшых афіцэраў, дзе б яны ні знаходзіліся, забьўшыся на ўнутраныя спрэчкі, агуртывалпа дзеля абароны ад замяжната ворага. Гэта адозва дала магчымасьць уліць у чэрвоую армію 12 тысячай быўшых афіцэраў, якія, сязуючы, вельмі дапамагілі ў справе абароны нашых граніц.

Лічу сваім абавязкам вьказаць маю думку аб гэтак званых белагвардзейскіх выступленьнях Калчака, Дзівікіна, Юдэвіча і, урэшце, Урангеля.

Я ніколі не хаваў і не хаваю, што лічу гэтыя выступленьні ня толькі бескарыснымі для Расеі, але наадварот, бязумоўна шкоднымі.

Апрача ваеннай справы, якой я вучыўся ўсё жыцьцё, я знаёміўся яшчэ з адной галіной зьявня: з кававодствам і коньзаводствам. Ня маючы жадаўня і магчымасьці прымаць дзейны ўдзел у палітычным жыцьці краю, я ахвотна прыняў прапэзыцыю і працоўны пяпер на карысьць дарагой бацькаўшчыны ў галоўным упраўленьні конназаволства і кавазаволства.

Па прапэзыцыі начальніка агульнага ваеннага абучэньня Падвойскага я ахвотна прыняў на сабе старшынство ў дэзьных камісіях па правядзеньню падгатоўчай працы да пераходу на мільцыйную сыстэму. Я пэвен у жыцьцёвасьці мільцыйнай сыстэмы, — усе дзяржавы, незалежна ад форм праўленьня, гэтак ці інакш да яе прыбдуць, — дзеля гэтага я ахвотна прымаю ўдзел у працы агульнага абучэньня, як органы, які вьдзе падгатоўчую у гэтым напрамку працу.“

На пытаньне аб магчымасьці інтэрв'янаці, Броусілаў адказаў:

„Я ня маю ніякіх даных дзеле вьярашэньня гэтага пытаньня і, разумеюцца, магу гарарыць толькі тэарэтычна.“

Зараз інтэрв'янацію я лічу мала магчымай і ўжо жнівень месяц, хутка зіма.

Для гэтакага краю, як Расея, з яе камунікацыйнымі напрымкамі, дзеля інтэрв'янаці патрэбна армія ў некалькі мільёнаў, патрэбна вэлікая падгатоўчая праца па арганізацыі прамяжных і грунтоўных базьў, з запасамі абмундыраваньня (зімовага і летняга), зброі, снаражэньня, агнявых прыпасаў. Ці ёсьць усе гэта—гэтага я ня ведаю.

Акупіруючая часць ня можа не карміць жыхароў акупаванай вобласьці, а справіцца з падвозам харчоў на нашых чугунках, напэўна, ня ўдасца.“

У канцы Броусілаў сказаў некалькі слоў аб сваіх адносінах да Савецкай улады наогул:

„Я падчынаюся волі народу — ён мае права мець такоа правіцельства, якое пэжадае.“

Я магу быць вьзгодзены з асобнымі палажэньнямі, тактыкай Савецкай улады, але, прызнаючы здаровы жыцьцёвы грунт, ахвотна аддаю свае сілы на карысьць гораца любімай мной бацькаўшчыне“. Я

